

Laidiens: 21.06.2003., Nr. 94

Ministru kabineta noteikumi Nr.327

Rīgā 2003.gada 17.jūnijā (prot. Nr.35 38.§)

Eļļas augu un šķiedraugu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības noteikumi

Izdoti saskaņā ar Sēklu aprites likuma 2.panta 1.punkta "a" apakšpunktu

I. Vispārīgais jautājums

1. Noteikumi nosaka eļļas augu un šķiedraugu sēklaudzēšanas un sēklu tirdzniecības kārtību šo noteikumu 1.pielikumā minētajiem kultūraugiem.

II. Sēklu kategorijas

2. Sēklas iedala šādās kategorijās:

2.1. izlases sēklas (IS);

2.2. pirmsbāzes sēklas (PB);

2.3. bāzes sēklas (B);

2.4. sertificētas sēklas (C);

2.5. komercsēklas (K).

3. Izlases sēklas (IS) ir neliels sēklu daudzums, kas nodrošina šķirnes īpašību saglabāšanu vairākās paaudzēs. Šīs sēklas iegūst un to pavairošanas shēmu nosaka selekcionārs vai viņa tiesību pārņēmējs. Izlases sēklu sertifikācija nav obligāta. Pēc selekcionāra vai viņa tiesību pārņēmēja iniciatīvas sēklas atsevišķos gadījumos var sertificēt, lai noteiktu sēklu faktisko kvalitāti.

4. Pirmsbāzes sēklas (PB) ir sēklas, kas:

4.1. izaudzētas tieši no izlases sēklām (IS) selekcionāra vai viņa tiesību pārņēmēja uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemto šķirnes uzturēšanas praksi;

4.2. paredzētas bāzes sēklu (B) un sertificētu sēklu (C) kategorijas sēklu ražošanai;

4.3. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;

4.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

5. Bāzes sēklas (B), izņemot saulespuķu hibrīdās šķirnes, ir sēklas, kas:

5.1. iegūtas no pirmsbāzes sēklām (PB) vai tieši no izlases sēklām (IS);

5.2. audzētas selekcionāra vai viņa tiesību pārņēmēja uzraudzībā, ievērojot vispārpieņemtu šķirnes uzturēšanas praksi;

5.3. paredzētas sertificētu sēklu (C) vai sertificētu pirmās paaudzes sēklu (C_1), vai sertificētu otrās paaudzes sēklu (C_2), vai sertificētu trešās paaudzes sēklu (C_3) iegūšanai;

5.4. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;

5.5. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

6. Bāzes sēklas (B) saulespuķu hibrīdajām šķirnēm var būt:

6.1. inbredlīnijas (radniecīgās krustošanas līnijas) bāzes sēklas (B), kas:

6.1.1. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;

6.1.2. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē;

6.2. vienkāršu hibrīdu bāzes sēklas, kas:

6.2.1. paredzētas trīskāršo vai divkāršo hibrīdu audzēšanai;

6.2.2. atbilst šajos noteikumos bāzes sēklām (B) noteiktajām prasībām;

6.2.3. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

7. Sertificētas sēklas (C) ripsim, Sareptas sinepēm, rapsim, divmāju kaņepēm, safloram, melnajām sinepēm, ķīmenēm, saulespuķēm, magonēm un baltajām sinepēm ir sēklas, kas:

7.1. izaudzētas tieši no bāzes sēklām (B) (ja selekcionārs vai viņa tiesību pārņēmējs vēlas, — arī no augstāku kategoriju sēklām);

7.2. nav paredzētas turpmākai sēklaudzēšanai;

7.3. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām;

7.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

8. Vienmājas kaņepes un sojas sertificētas sēklas (C) iedala divās paaudzēs:

8.1. pirmās paaudzes sertificētas sēklas (C₁);

8.2. otrās paaudzes sertificētas sēklas (C₂).

9. Linu sertificētas sēklas (C) iedala trīs paaudzēs:

9.1. pirmās paaudzes sertificētas sēklas (C₁);

9.2. otrās paaudzes sertificētas sēklas (C₂);

9.3. trešās paaudzes sertificētas sēklas (C₃).

10. Vienmājas kaņepju, garšķiedras linu, eļļas linu un sojas pirmās paaudzes sertificētas sēklas (C₁) ir sēklas, kas:

10.1. izaudzētas tieši no bāzes sēklām (B) (ja selekcionārs vai viņa tiesību pārņēmējs vēlas, — arī no augstāku kategoriju sēklām);

10.2. paredzētas otrās paaudzes sertificētu sēklu (C₂) vai trešās paaudzes sertificētu sēklu (C₃) iegūšanai vai citiem nolūkiem;

10.3. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām;

10.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

11. Garšķiedras linu, eļļas linu un sojas otrās paaudzes sertificētas sēklas (C₂) ir sēklas, kas:

11.1. izaudzētas tieši no bāzes sēklām (B) vai no pirmās paaudzes sertificētām sēklām (C₁) (ja selekcionārs vai viņa tiesību pārņēmējs vēlas, — arī no augstāku kategoriju sēklām);

11.2. paredzētas trešās paaudzes sertificētu sēklu (C₃) ražošanai vai citiem nolūkiem;

11.3. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām;

11.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

12. Vienmājas kaņepju otrās paaudzes sertificētas sēklas (C₂) ir sēklas, kas:

12.1. izaudzētas tieši no pirmās paaudzes sertificētām sēklām (C₁);

12.2. nav paredzētas sēklu ražošanai un ko novāc ziedēšanas laikā šķiedras ieguvei;

12.3. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām;

12.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

13. Garšķiedras linu un eļļas linu trešās paaudzes sertificētas sēklas (C₃) ir sēklas, kas:

13.1. izaudzētas tieši no bāzes sēklām (B), pirmās paaudzes sertificētām sēklām (C₁) vai otrās paaudzes sertificētām sēklām (C₂) (ja selekcionārs vai viņa tiesību pārņēmējs vēlas, — arī no augstāku kategoriju sēklām);

13.2. nav paredzētas turpmākai sēklaudzēšanai;

13.3. atbilst šajos noteikumos sertificētām sēklām (C) noteiktajām prasībām;

13.4. visā sēklu audzēšanas un sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

14. Komerccēklas (K) ir melno sinepju sēklas, kuras:

14.1. ir iespējams identificēt kā sugai piederīgas sēklas;

14.2. atbilst šajos noteikumos komercsēklām (K) noteiktajām prasībām;

14.3. visā sēklu sagatavošanas periodā ir Valsts augu aizsardzības dienesta kontrolē.

15. Rapša un ripša hibrīdi ir šķirņu krustojumu kombinācijas, kuras veido, izmantojot šķirņu pašnesaderību vai vīrišķo sterilitāti.

16. Šķirņu kombinācija ir šajos noteikumos noteiktajām prasībām atbilstošu no apputeksnētāja atkarīgu hibrīdu sertificētu sēklu (C) un viena vai vairāku konkrētu apputeksnētāju sertificētu sēklu (C) kombinācija, kuras mehāniski apvienotas noteiktās proporcijās. Proporcijas nosaka un par attiecīgo kombināciju paziņo Valsts augu aizsardzības dienestam personas, kuras ir atbildīgas par katra komponenta saglabāšanu.

17. No apputeksnētāja atkarīgs hibrīds ir vīrišķi sterilais komponents šķirņu kombinācijas ietvaros (sievišķais komponents).

18. Apputeksnētājs ir komponents, kas izplata ziedputekšņus šķirņu kombinācijas ietvaros (vīrišķais komponents).

19. Dražētām sievišķo un vīrišķo komponentu sēklām ir atšķirīgas krāsas pārklājums.

III. Sēklaudzēšanai noteiktās prasības

20. Katrs sēklaudzētājs var audzēt vienas vai vairāku šķirņu vai kategoriju sēklas, ja ir atbilstoša materiāltehniskā bāze un iespējams nodrošināt, lai dažādu šķirņu vai kategoriju sēklas nesajauktos.

21. Kultūraugu sugu un šķirņu sēklaudzēšanas sējumus izvieto tikai pēc piemērotiem priekšaugiem. Krustziežu ģints augu sēklas nevar audzēt laukos, kur iepriekšējos piecos gados audzēta tā pati ģints, bet pārējo eļļas augu un šķiedraugu sēklas — laukos, kur iepriekšējos divus gadus audzēta tā pati suga. Augu maiņu pa gadiem ieraksta lauku vēstures grāmatā.

22. Sēklaudzētājs kārtro lauku vēstures grāmatu. Lauku vēstures grāmatā ir arī lauku izvietojuma shēma.

23. Minimālie attālumi starp atsevišķu svešapputes kultūraugu šķirņu un sēklu kategoriju sējumiem noteikti šo noteikumu 2.pielikumā. Ja aizsardzība pret nevēlamu svešapputi ir nodrošināta, noteiktos minimālos attālumus var neievērot.

24. Pašapputes sugu vai šķirņu telpiskās izolācijas attālumam starp citu sugu sējumiem vai tās pašas sugas un tās pašas šķirnes citu kategoriju sējumiem jābūt tādām, lai sēklu novākšanas laikā nebūtu iespējama to sajaukšanās.

25. Sēklaudzēšanas laukos nav pieļaujami vējauzas (*Avena fatua*, *Avena sterilis*), Ludovika auzas (*Avena ludoviciana*) un karantīnas organismu klātbūtne.

IV. Sēklaudzēšanas lauku apskate

26. Lai novērtētu sēklaudzēšanas lauku vispārējo stāvokli, to atbilstību šo noteikumu III nodaļā noteiktajām prasībām un noteiktu kultūraugu šķirnes tīrību saskaņā ar šo noteikumu 3.pielikumā noteiktajām prasībām, veic lauka apskati.

27. Sēklaudzētājs katru gadu līdz 1.jūnijam iesniedz Valsts augu aizsardzības dienestā pieteikumu lauka apskatei.

28. Lauka apskati veic Valsts augu aizsardzības dienesta inspektori saskaņā ar zemkopības ministra apstiprināto metodiku.

29. Lauku apskati veic Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors, kam ir attiecīga tehniskā kvalifikācija un kurš ir ieguvis Valsts augu aizsardzības dienesta lauku apskates inspektora apliecību. Inspektors nedrīkst būt personiski ieinteresēts apskates veikšanā.

30. Pirms lauka apskates Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors iepazīstas ar sēklu kvalitāti apliecinošiem dokumentiem un ierakstiem lauku vēstures grāmatā.

31. Lauka apskati visiem kultūraugiem (izņemot rapša, ripša un saulespuķu hibrīdus) veic vismaz reizi veģetācijas periodā tādā kultūraugu attīstības fāzē, kad vizuāli vislabāk saskatāmas šķirnes un sugas morfoloģiskās īpatnības, visprecīzāk iespējams noteikt šķirnes tīrību un konstatēt ar slimībām inficētos augus.

32. Rapša, ripša un saulespuķu hibrīdiem lauku apskati veic vismaz trīs reizes veģetācijas periodā:

32.1. pirmo reizi — pirms ziedēšanas;

32.2. otro reizi — ziedēšanas sākumā;

32.3. trešo reizi — ziedēšanas beigās.

33. Ja, veicot lauka apskati vai izsēto sēklu dokumentu pārbaudi, konstatē šo noteikumu pārkāpumus vai sējuma neatbilstību vērtējamai sēklu kategorijai, sēklu kategoriju samazina līdz atbilstošajai kategorijai. Ja trūkumus iespējams novērst, pēc Valsts augu aizsardzības dienesta inspektora norādījumu izpildes lauka apskati veic atkārtoti.

34. Ja sējums neatbilst šo noteikumu III nodaļas un sugas un šķirnes tīrībai noteiktajām prasībām, Valsts augu aizsardzības dienests sējumu atzīst par sēklaudzēšanai neizmantojamu. Iegūto ražu neiekļauj turpmākajā sēklu novērtēšanā.

V. Sēklu kvalitātes novērtēšana

35. Valsts augu aizsardzības dienesta inspektors sēklu kvalitātes novērtēšanai noņem paraugu no katras sagatavotās sēklu partijas.

36. Sēklu paraugu noņem no viendabīgas sēklu partijas. Ja ir pierādījumi, ka sēklu partija nav pietiekami viendabīga un neatbilst Starptautiskās sēklu kontroles asociācijas (*ISTA*) noteikumiem, sēklu partijas novērtēšanu var atteikt.